

چه عواملی موجب گسترش علوم و فنون در دوره اسلامی شد؟

یادآوری:

در درس قبل آموختیم که مسلمانان با فرهنگ‌های متفاوت و با توجه به تاکیدات قرآن کریم به علم آموزی و با استفاده از آموخته‌های جدید و علوم و فنون موجود در کشور هایشان، باعث پیشرفت جامعه ی اسلامی و تبدیل آن به کانون علم دانش شدند.

حال می خواهیم عواملی را که باعث این پیشرفت شد با همدیگر بررسی کنیم:

—آموزه ای دین اسلام:

مهم ترین دلیل این پیشرفت آموزه های دین اسلام و آیات قرآن کریم در مورد مسائل علمی می باشد. این سخن پیامبر(ص) که فرمودند: به دنبال کسب علم باشید حتی اگر مجبور شوید تا چین بروید، نشان دهنده ی اهمیت علم آموزی از دیدگاه دین اسلام می باشد. همچنین مردم برای دریافت پاسخ سوالات علمی خود به امامان بزرگوار مراجعه می کردند و امام محمد باقر(ع) و امام جعفر صادق(ع) کلاس هایی داشتند و شاگردان زیادی در این کلاس ها حاضر می شدند.

—نیاز های جدید جوامع مسلمان:

چون مسلمانان در مناطق گسترده ای زندگی می کردند، پس نیاز به تعیین جهت قبله و زمان طلوع و غروب خورشید و تقویم روزها برای انجام امور دینی داشتند. علاوه بر آن در کشتی رانی برای جهت یابی به ریاضیات و نجوم احتیاج داشتند از این رو آن ها با استفاده از وسیله ای به نام اسطرلاب و مکان ستاره ی قطبی در آسمان این نیاز های خود را برآورده می کردند.

—ترجمه:

مسلمانان وقتی سرزمین های جدیدی را تصرف می کردند، علوم و فنون این سرزمین ها در اختیار آن ها قرار می گرفت و همچنین کتاب های سرزمین های جدید را به زبان عربی ترجمه می کردند و حتی مکان هایی برای ترجمه ی کتاب ها هم به وجود آورده بودند.

—حمایت فرمانروایان از دانشمندان:

برخی از فرمانروایان از دانشمندان و عالمان حمایت می کردند و حتی برای ساخت کتابخانه ، مدرسه و مراکز علمی پیشقدم می شدند.

—تجارت و بازرگانی:

تجارت و داد ستد در سرزمین های اسلامی و با دیگر سرزمین ها از طریق دریا و خشکی رونق داشت و علوم و فنون سرزمین های دیگر از طریق این رفت و آمد ها منتقل می شد.

—کاغذ سازی:

مسلمانان فن ساخت کاغذ را از چینی ها آموخته بودند و این امر باعث دسترسی مردم و انشمندان به کاغذ شده بود و در آن زمان در شهر های مختلف همچون بغداد و بخارا و نیشابور کتاب فروشی های زیادی وجود داشت.

مراکز علمی جهان اسلام

پیشرفت علمو دانش باعث ایجاد مراکز علمی در جهان اسلام شد که در این قسمت می خواهیم با آن ها آشنا شویم.

—دانشگاه و کتابخانه:

یکی از مراکز علمی آن زمان دانشگاه جندی شاپور در شهر اهواز بود که در زمان ساسانیان ساخته شده بود و تا سیصد سال پس از ورود اسلام هم به کار خود ادامه می داد.

در بعضی از شهر ها کتابخانه های بزرگی وجود داشت . برای مثال سامانیان در شهر بخارا کتابخانه ی بزرگی داشتند که ابن سینا سال ها در آن به کسب دانش می پرداخت.

—نظامیه:

نظامیه ها مدارس شبانه روزی بودند که توسط یکی از وزرای معروف ایرانی به نام خواجه نظام الملک ساخته شده بودند و مانند دانشگاه های امروزی اداره می شدند.

—رصد خانه:

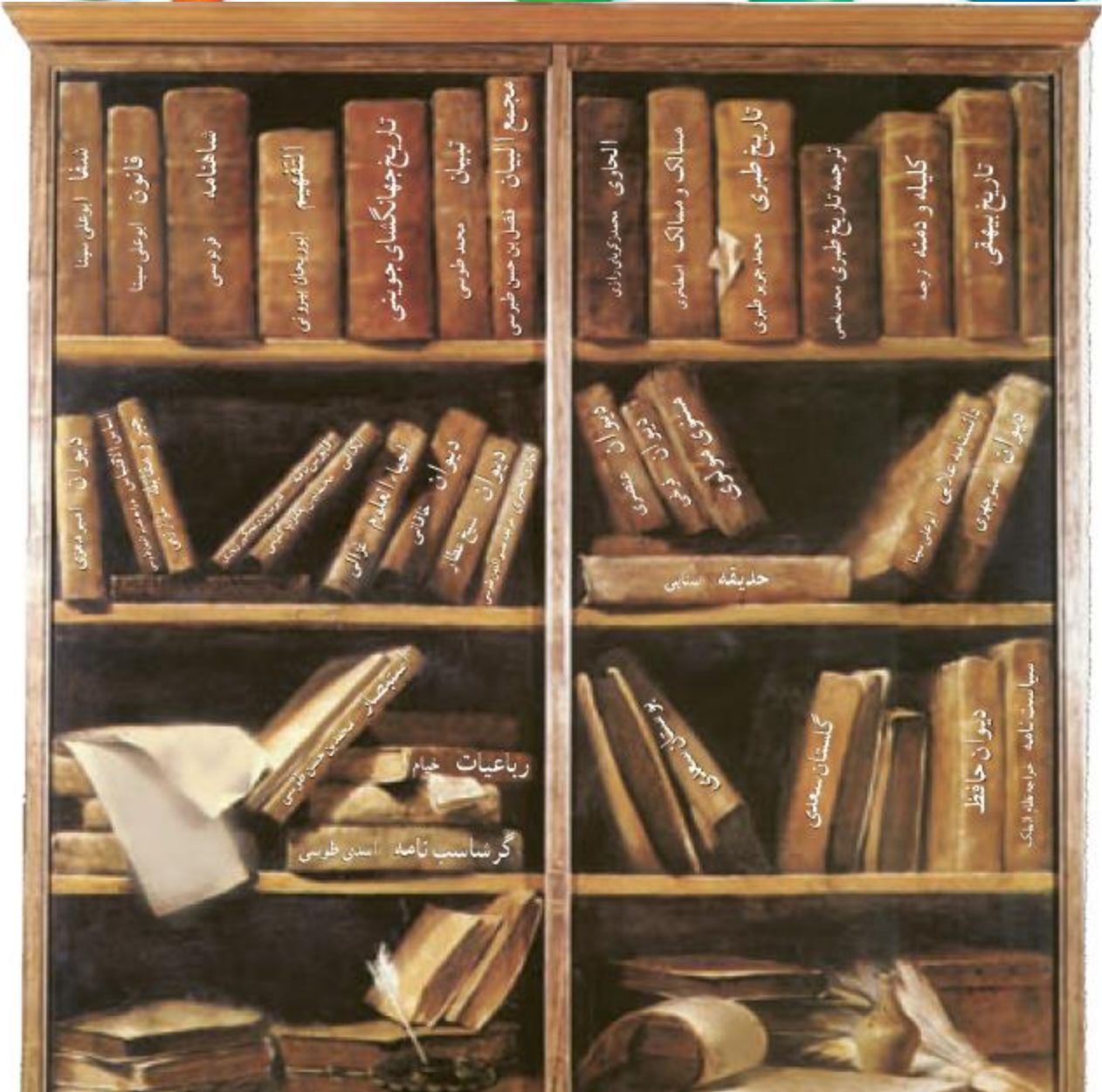
رصد خانه ها محلی برای مطالعه ی ستارگان بود و در شهر هایی مثل ری و مراغه و بغداد و اصفهان رصد خانه ساخته شده بود.

–بیمارستان:

نخستین بیمارستان که از آن اطلاعی در دست است بیمارستان و مدرسه ی پزشکی جندی شاپور بود و معروفترین بیمارستان هم بیمارستانی بود که عضد الدوله دیلمی در بغداد بنا کرده بود و داروخانه ای هم داشت.

بدانیم:

در دوره ای که مسلمانان در اوج شکوفایی علم و دانش بودند و ده ها کتابخانه و دانشگاه و مرکز علمی در سرزمین های اسلامی دایر بود ، اروپاییان در دوران جهل و خرافات به سر می بردند و از علم و دانش بی بهره بودند. این دوره به عصر تاریکی اروپاییان معروف است.بعد ها به تدریج اروپاییان با آثار علمی مسلمانان آشنا شدند و آن ها را به زبان خود ترجمه کردند و علوم و فنون را از سرزمین های اسلامی به اروپا انتقال دادند. در این تصویر می توانید برخی از آثار علمی مسلمانان در قرن سوم تا هفتم هجری را مشاهده کنید.

ایستگاه تفکر:

با توجه به تصویر بالا چند نمونه از آثار علمی مسلمانان در قرن های سوم تا هفتم را نام ببرید.

کاربر گه ی شماره ی ۱۳ را کامل کنید.

ارزشیابی:

چه عواملی موجب گسترش علوم و فنون در دوره اسلامی شد؟

آموزه ای دین اسلام-نیاز های جدید جوامع مسلمان -ترجمه-حمایت فرمانروایان از دانشمندان-تجارت و بازرگانی-کاغذ سازی

مراکز علمی جهان اسلام را نام ببرید.

دانشگاه و کتابخانه-نظامیه-رصد خانه-بیمارستان